

قابلیت‌ها و موانع بکارگیری بهنژادی مشارکتی از دیدگاه بهنژادگران مراکز

تحقیقاتی استان تهران

فاطمه عباسی^{۱*}، حشمت الله سعدی^۲، امیر نعیمی^۳

دانشجوی دکتری ترویج و آموزش کشاورزی دانشگاه بوعلی سینا، دانشیار گروه ترویج و آموزش کشاورزی بوعلی

سینا، دانشجوی دکتری ترویج و آموزش کشاورزی تربیت مدرس

Fatemehabbasi21@yahoo.com

یکی از رسالت‌های خطیر مدیریت ترویج کشاورزی، بکارگیری رهیافت‌هایی برای جلب مشارکت کشاورزان در برنامه‌های ترویجی اشاعه تکنولوژی‌ها و نوآوری‌های جدید کشاورزی می‌باشد. یکی از این رهیافت‌ها، که توجه ویژه‌ای به مسأله مشارکت کشاورزان در فرایند نشر نوآوری‌ها و انتقال فن‌آوری‌ها دارد مدل توسعه مشارکتی فناوری (PTD) می‌باشد. طرح بهنژادی مشارکتی (PPB) که زیر مجموعه‌ای از طرح توسعه مشارکتی فناوری (PTD) است، در ایران از سال ۱۳۸۵ با همکاری موسسه توسعه پایدار و محیط زیست و مرکز بین‌المللی تحقیقات آغاز گردید و توسط موسسات تحقیقات روستایی مدیریت می‌شود. بنابراین به علت نوپا بودن آن در ایران، این تحقیق قصد دارد قابلیت‌ها و موانع بکارگیری بهنژادی مشارکتی را مورد بررسی قرار دهد. این مطالعه از نوع تحقیقات توصیفی - همبستگی می‌باشد که به صورت میدانی در سال ۱۳۹۲ با استفاده از فن پیمایش انجام شد. این جامعه مورد مطالعه تحقیق ۹۵ نفر از بهنژادگران مراکز تحقیقاتی استان تهران بودند (N=۹۵) که با استفاده از روش سرشماری مورد مطالعه قرار گرفتند. در نهایت، ۷۶ پرسشنامه جمع‌آوری شد و مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. نتایج بدست آمده نشان می‌دهد که مهمترین قابلیت بهنژادی مشارکتی از دیدگاه بهنژادگران، قابلیت اجرا کردن این روش در مزارع کشاورزان به صورت (On-farm) بود. همچنین در بکارگیری این روش بهنژادگران موسسه تحقیقات ثبت و گواهی بذر و نهال، مراکز دانشگاهی و مروجان بیشترین مشارکت را از خود نشان داده‌اند. بر اساس نتایج بدست آمده می‌توان گفت از نظر بهنژادگران دو مانع مهم در پیش روی بکارگیری بهنژادی مشارکتی عبارتند از: نبود هماهنگی لازم و کافی بین بخش‌های مختلف، عدم وجود روحیه کارجمعی و مشارکتی در بین کشاورزان و پژوهشگران. نتایج رگرسیون خطی نشان می‌دهد که متغیرهای قابلیت‌ها و موانع بهنژادی مشارکتی می‌توانند ۵۸ درصد از واریانس متغیر بکارگیری بهنژادی مشارکتی از دیدگاه بهنژادگران را تبیین کنند.

واژه‌های کلیدی: توسعه مشارکتی فناوری، بهنژادی مشارکتی، بهنژادگران